

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

Projekt navn:

Det udvidede klasserum

Udarbejdet af:

Netværksprojekt mellem tre skoler:

Sankt Annæ Gymnasium

Århus Statsgymnasium

Slagelse Gymnasium

Kontaktpersoner:

Lars Serup Nordam ln@aaag.dk

Lotte Büchert lb@slagelse-gym.dk

Mette Trangbæk Hammer tk@sag.dk

1) Indledning

Baggrunden for projektet var et ønske om i et stærkere skolesamarbejde mellem flere skoler på hhv. ledelses-, lærer- og elevniveau at udvikle klasserumskulturen på den enkelte skole. Klasserumskulturen har vi fra begyndelsen af projektet valgt at betragte i nær sammenhæng med læringsrummet. Sagt med andre ord: Hvordan skaber man en god klasserumskultur, hvor læring er i fokus og hvor rummelighed står centralt?

Projektets intention har herved på en gang været motivation af eleverne i bred forstand, arbejdet med nye kompetencer gennem nye arbejdsformer og tæt forbundet hermed forestillingen om inklusion af elever, der ikke ville være kommet i spil i den mere traditionelle undervisning. Vi har valgt at kalde projektet for *Det udvidede klasserum*, en titel, der i både bogstavelig og metaforisk forstand hentyder til et klasserum, der anvender mange læringsplatforme – arbejder med nye netværker uden for skolen, det etablerede skolenetværk samt inviterer gæster og nye arbejdsformer ind i det traditionelle læringsrum.

Projektet har taget afsæt i et tidligere projekt i samme skolenetværk. Samarbejdet indledtes i 2010 om et større kvalitetsprojekt og har undergået mange forandringer undervejs, idet vi er kommet tættere og tættere på den konkrete undervisningssituation.

Projektet søger at besvare den problemstilling, der handler om at en større grad af anvendelsesorientering, stor platform af læringsstile og et tæt skolesamarbejde på tværs af skoler tilsammen kan styrke både elevernes motivation og give plads for elever med andre end de kompetencer, der som oftest belønnes i gymnasiesammenhæng.

2) Formål

Projektets formål er gennem et øget skolesamarbejde på tværs af skoler og gennem fokus på nye arbejdsformer at øge motivationen blandt eleverne, skabe nye elevkompetencer med vægt på blandt andet innovative, kreative og internationale kompetencer samt samarbejdsevne og gennem de mange nye måder at bedrive undervisning på at skabe større mulighed for inklusion af mange flere forskellige typer af elever. Vi har med projektet ville sætte fokus på, hvordan mange forskellige netværker, læringsstile og arbejdsformer kan give plads til forskellige typer af elever, der i stigende grad får mulighed for at blive anerkendt og således også inkluderet tydeligere i en almindelig gymnasiekontekst. Bagved det ligger endnu et ønske om at det vil få afsmittende effekt i forbindelse med den mere almindelige gymnasieundervisning, fordi de pågældende elever blandt andet vil få mere selvtillid i

Klasserumskultur, inklusion og fraværskæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

forbindelse med deres skolearbejde. På sin vis har projektets formål været at gøre undervisningen til et eksperimentarium for en række mindre lokale samt større fælles netværksprojekter som fx camps og elevswap.

Vi har ligeledes ønsket at elever fra tre meget forskellige skoler skulle møde hinanden med de kvaliteter det kan have.

3) Vidensgrundlag og antagelser

De forandringer vi har villet opnå er jf. forandringskæden:

- a) Forandring med større grad af inklusion af elever, der af en eller anden årsag ikke får udnyttet deres potentiale i gymnasiet – desuden større motivation for hele gruppen. Sekundært udvikling af nye kompetencer hos lærerne ved at udvide lærerrollen gennem blandt andet en større palet af arbejdsformer. Sidst er også ønsket om udvidet ledelsessamarbejde mellem skoler med større grad af videndeling.
- b) De grundlæggende antagelser bag projektet er, at der eksisterer en sammenhæng mellem motivation, læring, bred palet af elevkompetencer og god klasserumskultur samt større grad af inklusion. Der skal være en forbindelse mellem de nye læringsplatforme og helt konkrete tiltag samt elevernes egen indre motivation. Endnu en grundlæggende antagelse er at vi gennem arbejdet med helt andre elevkompetencer får langt mere fat i de gymnasiefremmede elever og skaber en større transfer til også de traditionelle akademiske kompetencer, idet de kombineres og "sidestilles".
- c) Konkrete tiltag:
Møder i styregruppe (tre vicerektorer)
Efteruddannelse/videndeling mellem lærere i netværket
Konkrete forløb i lærernetværket; fx om revolutioner i historiefaget på alle tre skoler (bilag 1)
KampagneCamp 2013, hvor innovation som arbejdsform var i højsædet (2.g-klasser) (bilag 2)
Elevswap (1.g-klasser) som årsprøve på alle tre skoler, hvor eleverne var delt i tre og afholdt årsprøve de tre steder på en gang. Her var fælles problemformulering og fælles mål (bilag 3)
DebateCamp, hvor kommunikative kompetencer var i højsædet (bilag 4)
- d) Tegn på forandring:
Konkrete tegn på forandring har, jf. de elevevalueringer, vi har foretaget undervejs, i nogen udstrækning været en større grad af motivation hos eleverne. Det svarer eleverne selv i spørgeskemaerne og i de små interviews, vi har foretaget, ligesom vi har kunnet se engagementet undervejs.
Desuden ser vi som lærere og ledere en langt større og bredere grad af elevaktivitet. Ingen har kunnet gemme sig i disse typer af projekter, fordi det bliver meget synligt om man er med eller ikke med.
Anvendelsesorienteringen med den direkte overførbarhed mellem teori og praksis har i nogen grad formået at øge elevernes oplevelse af mening og givet dem en større forståelse for teorien. Eleverne er blevet trænet i konstant at reflektere over forholdet mellem teori og praksis.
Inddragelsen af eksterne professionelle fra verden uden for vores sektor har været meget produktiv og positiv for eleverne, idet de dels accepterer en meget mere direkte (og til tider hård) feedback med den læring, det kan medføre og samtidig får en respekt for sammenhængen mellem det professionelle arbejde i skolen og det professionelle arbejde uden for. Nogle af projektets lærere mener, at de nye arbejdsformer, netværk m.m. tager uforholdsmæssigt meget tid og at læringen ikke står helt mål med indsatsen. Set fra en

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

fagfaglig betragtning oplever disse lærere, at det kan være vanskeligt at kombinere "det udvidede klasserum" med fagenes eksamensmål.

Vi vil som ledelse mene, at der undervejs i projektet har været et stigende fokus på netop at øge synergien mellem den faglige læring, de motiverende arbejdsformer og arbejdet med nye kompetencer hos eleverne.

e) Organisering og ledelse:

Projektet her har været ledelsesinitieret. Ledelsen på de tre skoler har med projektet villet medvirke til at sætte en del af dagsordenen om den pædagogiske retning på skolerne. En retning, der her peger på øget indsats om nye arbejdsformer, mere anvendelsesorientering og nationale netværker for at øge både eleverne motivation og nye kompetencer. Ligeså har en del af intentionen været at skabe pædagogisk udvikling og en fornyende form for efteruddannelse blandt lærerne.

Det har krævet mange ledelsesressourcer, fordi man som leder hele tiden har skullet følge op og puste nyt liv i projektet. Nogle lærere har taget projektet på sig, men arbejdet med at skabe medejerskab, mening, forståelse for projektets vigtighed og selvledelse hos alle har været i forgrunden for ledelsesarbejdet. På den måde har dette projekt været en del af det større forandringsarbejde om blandt andet lærerrollen, der er i gang på skolerne. Det er derfor heller ikke tilfældigt, at vi i samme netværk har haft to efter hinanden følgende projekter, hvor det første fra 2010-12 drejede sig om studieretningslæreren, dvs. En udvidet lærerrolle, som tager ansvar for toning af studieretning, samarbejde med øvrige faggrupper og hermed et opgør med den privatpraktiserende faglærer. Vores nuværende Projektet (2012 – 2014) har taget afsæt i dette med fokus på eleverne, men vi må også konstatere at arbejdet med den ændrede lærerrolle langt fra er færdigt. Der er stor forskel på i hvor høj grad lærerne har taget ansvar for projektet.

Konkret har vi i styregruppen undervejs i projektet mødtes i Odense relativt ofte, dvs. hver anden måned en hel dag for at gøres status, planlægge det videre arbejde med efteruddannelse af lærere, igangsættelse af konkrete fælles undervisningsforløb samt elevaktiviteterne som camp og swap. Men også i hverdagen har den enkelte leders arbejde med at følge op været stort, fordi når det først er blevet hverdag ovenpå samarbejdet er der tilbøjelighed til, at man glemmer, at man er med i et projekt. En forandret praksis kræver konstant fokus på det. Når det er sådan skyldes det blandt andet, at lærerne generelt ikke har opfattet projektet som en del af læreplanens mål, men snarere som noget, der lå ud over. Intentionen med dette og de fleste andre pædagogiske projekter er, at læreplanens mål netop skal nås på nye måder. At etablere den forståelse om samtidighed har været en vanskelig formidlingsproces for ledelsen og er ikke er slut endnu.

4) Beskrivelse af det konkrete forløb og de metoder der er brugt

Projektet begyndte i efteråret 2012 og finder sin afslutning den 4. juni 2014. Selvsagt er der sket ændringer undervejs i projektet, hvor (del)formål har ændret sig. Det følgende vil summere projektets hovedlinjer angående forløb, organisering og de metodiske og konceptuelle betragtninger, vi har haft undervejs. Af overskuelighedshensyn er nedenstående opdelt i de fire semestre, som projektet har forløbet i.

Projektet overordnet

Projektet har deltagelse af én klasse fra hver af de tre gymnasier Sankt Annæ Gymnasium, Slagelse Gymnasium og Århus Statsgymnasium. Projektets formål var fra begyndelsen det

Klasserumskultur, inklusion og fraværskæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

beskrevet andetsteds i rapporten. Projektet er organiseret med en styregruppe på tre ledelsespersoner (vicerektorer på de tre skoler), og i løbet af projektperioden har alle lærerne omkring de pågældende klasser været involveret i forskellig grad (jf. nedenfor). I projektets midterste del brugte vi i forbindelse med organiseringen udvalgte lærere (én fra hver skole) som "koordinatore", dvs. som bindeled mellem de konkrete aktiviteter i de forskellige klasser og styregruppens fastlæggelser. I nedenstående er de elevinvolverende aktiviteter ikke beskrevet fyldestgørende; det siger sig selv, at det selvfølgelig har fyldt mest.

Efterår 2012: projektstart

Aktiviteter

Styregruppemøder, kursus- og arbejdsdag for alle involverede (styregruppe + alle lærere) omkring overordnet idéudvikling til projektet og værktøjer til facilitering af innovative processer, startkonference.

Dette første semester blev primært brugt på at få omsat ansøgningens overordnede linjer i praksis. Vi satsede på især den brede, motiverede involvering (mange fag) og mod, at eleverne tidligt i forløbet hurtigt skulle mærke omsætningen i den daglige undervisning.

(Forløbs)kravene fra ansøgningen fandt konkret omsætning i de forskellige fag, lærerne blev gennem fælles efteruddannelsesaktivitet klædt på til facilitering af innovative processer og idégenerering. Angående konceptualiseringen, så var indgangen her "fagneutral"; det var didaktiske og motivationsorienterede tilgange til læreraktivering, og styregruppen var primært optaget af at sikre planlægning og gennemførelse af forløb, der havde kravene præciseret i ansøgningen på plads. Det betød mere fællesfaglige og didaktiske diskussioner (herunder af AT og innovationsbegrebet), men ikke meget orientering omkring mere fagfaglige udvekslinger på tværs af gymnasierne). Netværket mellem skolerne fungerede på den måde i høj grad som forum for udveksling og kvalificering af mere generelle, pædagogiske tilgange.

Forår 2013: Forløbsarbejde og frem mod CAMP 2013 (Fællesskaber i krise)

Aktiviteter

Styregruppemøder, fælles planlægningsdag og idégenerering for alle involverede, møder med koordinatore (udvalgte lærere), planlægningsmøder med konsulenter til CAMP 2013, CAMP 2013, netværksmøde, følgegruppemøde, årsprøve juni 2013.

Dette semester har været det med mest aktivitet, og det var udtryk for, at forskellige digressioner i positiv forstand begyndte at finde sted. Der var stadig forløbsudvikling og -afvikling lokalt (og i samarbejde på tværs) på skolerne i forskellige fag, men samtidig begyndte der at aftegnes en linje mod et tættere fagligt samarbejde og netværkssamarbejde, idet vi arbejdede med en idé med fælles årsprøve mellem de tre gymnasier (som en udmøntning af idéen om udveksling). Det blev til en årsprøve i fagene historie, samfundsfag og engelsk, hvor både elever og lærere blev udvekslet.

Efterår 2013: Debatform og intern kompetenceudvikling

Aktiviteter

Følgegruppemøde, styregruppemøder, planlægningsmøde og kompetenceudvikling (styregruppe + engelsk-, samf.- og historielærere), kursusdag på hver af de tre skoler (debatformen).

Klasserumskultur, inklusion og fraværskæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

Som en naturlig fortsættelse af det nærere tværfaglige samarbejde om årsprøven, så var aktiviteten i dette semester præget af snævrere involvering af lærergruppen (koncentreret om studieretningsfagene engelsk og samfundsfag og historie. Vi arbejdede koncentreret med kvalificeringen af den styrede debatform, og dette som kompetenceudvikling hos lærerne dominerede aktiviteten. På den måde fandt netværket en nærere struktur mellem de tre lærere fra de involverede skoler, og de fik mulighed for at arbejde tættere sammen på tværs om mere fagfaglige forløb og didaktiske problemstillinger.

Forår 2014

Aktiviteter

Styregruppemøder, lokale planlægningsmøder, CAMP 2014 (DebateCamp).

Den fortsatte kvalificering af debatformen foregik her, og især var elevinddragelsen i fokus. Samtidig tog planlægningen og netværksetableringen (elevmødet) inden CAMP 2014 fart. Som en konsekvens af de tidligere positive erfaringer med brugen af netværket i prøvekontekst, så formulerede vi CAMP 2014: DebateCamp som en årsprøve for eleverne i de tre involverede fag. Campen er i skrivende stund ikke afsluttet.

5) Evalueringsmetode / evalueringsdesign

Efter de store tiltag har vi evalueret hhv. med fokusgruppeinterviews med hhv. elever og lærere. Vi forsøgte faktisk at evaluere meget tæt i starten med evalueringer hver måned, men fik ikke nok ud af det i forhold til indsatsen. Vedlagt er opsamlingen på lærerinterview (se bilag 1), evaluering af swap (er afleveret til Camilla Hutters) samt skriftlig evaluering af Camp2014 (sidstnævnte eftersendes). Vi kunne have godt have været skarpere mht. evaluering af projektet. En af årsagerne til at evalueringen er trådt i baggrunden er blandt andet at vi som ledere har været så tæt på projektet, at vi konstant har samtalt med lærerne om udfordringer, muligheder og justeringer. Den tætte dialog har derfor delvist afløst evalueringerne.

6) Resultater og erfaringer

De større begivenheder, hvor hele netværket af projektklasser fra de tre skoler med både elever, lærere og ledelse, har afgjort virket bedst i projektet. Det gælder især KampagneCamp 2013 samt DebateCamp 2014. Også elevswappen som årsprøve fungerede nogenlunde, i hvert fald med stor grad af fornyelse, men også med store vanskeligheder om kommunikationen. Når de to camps har været primært succesfulde vurderer vi, med udgangspunkt i både evalueringer og egen oplevelse, at det skyldes et meget konkret pædagogisk fagligt mål. De komplicerede pædagogiske dagsordener får her et konkret sigte og et fælles mål at arbejde ud fra. Både ledelse og lærere og efterfølgende elever har et fælles punkt. Campen skal organiseres; herunder gives et konkret formål og indhold. Dette skal inden campen integreres i den daglige undervisning i de fag, der medvirker og de særlige arbejds- og produktformer vil derfor også spejle undervisningen. Netværket bliver både inden og undervejs i campen også meget synligt, idet alle mødes rent fysisk på et vandrehjem i Skælskør i tre dage, hvilket giver en særlig intensitet, ligesom der etableres et reelt fællesskab på tværs af skoler om et fagligt mål; herunder også et kompetencemål (fx innovation eller debat/kommunikation).

Swappen, hvor eleverne blev delt i tre lige store grupper i hhv. København, Slagelse og Århus, var på sin vis også en succes, men evalueringsmålene for årsprøven stod en smule uklart for både elever og lærere. Dette skyldtes nok også en lidt for diffus opgaveformulering til årsprøven. Måske viser netop dette eksempel, at det generelt er kompetencemålene, der

Klasserumskultur, inklusion og fraværskæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

skal beskrives klarere. Hvad er det for specifikke kompetencer, vi vil træne eleverne i og hvordan kan vi evaluere, om de har opnået disse og i hvilken udstrækning?

Vi har hele tiden ønsket at arbejde med elevernes innovative og kreative kompetencer, men også kommunikative kompetencer samtidig med at styrke inklusion, fællesskab og rummelighed, dvs. meget af det der vedrører sociale kompetencer. Disse kompetencer netop synliggjort i en ny faglig pædagogisk sammenhæng, hvor netværket mellem de tre skoler er bærende.

Interessant er det, at der fra Teknologisk Institut lige er udkommet en stor undersøgelse, der viser, at de kompetencer, vi netop i projektet har arbejdet med, også er noget som erhvervslivet for eksempel efterspørger. Det gælder:

- International
- Forretningsudvikler
- Kreativ problemløser
- Sam-udvikler
- Tværfaglig

... og fagligheden forventes desuden i top!

Projektets barrierer har primært været, at det på ledelsessiden er en del af det generelt store forandringsarbejde, der er i gang på de tre skoler. Et forandringsarbejde, hvor et lærerkollegium har vidt forskellige holdninger til relevansen af ny pædagogisk praksis. Der ligger et stort begrundelses- og motivationsarbejde hos ledelsen. Man kan hævde det er en naturlig del af ledelsesarbejdet. Det er det for så vidt også, men når forandringsarbejdet med et projekt som dette går relativt hurtigt og kræver relativt mange engagerede lærere (og elever), vil selvsamme forandring også kræve endnu mere motivationsarbejde og tæt ledelse.

Samtidig er projektets styrke også den tætte sammenhæng mellem ledelse, lærere og elever om nye muligheder i undervisningen. Ledelsen kommer tæt på faglig pædagogisk praksis både direkte og gennem dialogen med lærerne.

I arbejdet med de nye elevkompetencer og med mange forskellige indgange til at nå dem, har projektet til tider forekommet uoverskueligt, fordi det også indimellem har strittet i mange retninger. Det har imidlertid både været en barriere og en styrke. Barrieren ligger deri, at målene til tider har været uklare, men styrken at vi reelt har eksperimenteret med undervisningsformer hele vejen igennem. Det gør en meget præcis virkningsevaluering vanskelig, men det brede felt har givet os en stor palet af erfaringer for udviklingsprojekter som vi kan bruge i det videre arbejde både på den enkelte skole og i netværket.

Vi har tidligere i rapporten berørt problematikken om tid. Ledelsens og lærernes. For ledelsen er dette forandringsarbejde, der ligger i et udviklingsprojekt som dette en meget vigtig del af ledelse i dag. Samtidig må man erkende, at der skal sættes tid af til det konstant henover året. Det skal prioriteres højt i ledelsesarbejdet og måske skal det for fremtiden prioriteres endnu højere set i lyset af, at successen afhænger af den tætte dialog med lærerne og fokus på både fornyelse, retning og forandring.

Lærerne nævner også tid som en barriere og her vil vi fokusere på muligheden for samtidighed. At man ikke først skal arbejde med fagenes mål og så herefter eksperimenterer, men at nye pædagogikker skal gå hånd i hånd med arbejdet med det faglige. For eleverne er den samtidighed en af mulighederne for at etablere nye forståelser og få flere elevtyper i spil.

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

På mange måder opfatter vi både konsulent- og forskerbistand som en kvalitet og det har det på sin vis også været i denne sammenhæng. Det er i en optik en styrkelse af kvaliteten (især for hele sektoren), at de mange projekter følges tæt og samles i nogle konklusioner og anbefalinger. Det skal dog nævnes, at vi har brugt uforholdsmæssigt meget tid på de formelle krav til et UVM-projekt gennem konferencedage, møder med konsulenter/forskere, nedskrivning af startbillede, statusrapport, slutrapport, regnskab m.m.. Når vi samtidig er i et netværk er koordineringen af disse krav meget tidskrævende. Det tager desværre noget af fokus væk fra projektets kerne, som i sig selv er meget kompliceret.

7) Opsamling og det videre arbejde

Arbejdet med forankring er allestedsnærværende, når vi i 4 år har arbejdet målrettet med forskellige former med pædagogisk udvikling i et skolenetværk. Med forankring hentydes overordnet til de faglige pædagogiske indsatser, der har virket. Men samtidig mener vi også, at der skal sættes fokus på fortsat udvikling af både netværker, De elevkompetencer, vi har arbejdet med i de seneste 4 år, vil vi på flere platforme arbejde videre med på skolerne. Dels gennem videntdeling på pædagogiske dage, dels gennem fastholdelse af skolenetværkssamarbejdet, hvor vi kan holde hinanden fast i de igangværende forandringer på både ledelses-, lærer- og elevniveau.

En anden del af forankringsarbejdet handler om den fortsatte reformulering af lærerrollen. I hvor høj grad skal netværk uden for skolen være en naturlig del af tilrettelæggelsen af undervisningen? Hvordan kan de nye elevkompetencer (bl.a. innovative, kreative, kommunikative og internationale) kombineres med de faglige mål? Hvordan kan nye undervisningsformer, nye netværker og ændring af konteksten sætte flere elever i spil? Disse spørgsmål vil danne rammen for drøftelser mellem lærere og ledelse på skolerne.

Særligt vil vi her fremhæve værdien af det konkrete samarbejde mellem lærere om fælles forløb i fagene og på tværs af fagene, hvor eleverne eksempelvis arbejder virtuelt sammen, er et område, vi fremover vil dyrke mere. Her tænker vi fx på revolutionsforløbene i historie, hvor de tre klasser på de tre skoler fik hvert sin revolution, som de skulle præsentere for de øvrige klasser.

Helt konkret mener vi, at kampagneformen som en mulig samarbejds- og formidlingsform har stor værdi som pædagogisk form og metode i mange faglige sammenhænge. Den er elevaktiverende, motiverende og stiller krav til både samarbejde og faglighed.

Også debatformen som pædagogisk form i tværfaglige samarbejder har stor værdi. Elevernes evne til at kommunikere om fagligt stof på relativt højt niveau styrkes og dermed bliver alle elever øvet i den særlige form, der også konkret vil kunne anvendes i forbindelse med formidling inden for alle fag og ligeså som eksamensforberedelse.

Set fra et elevperspektiv er noget af det vi kan se, der motiverer eleverne allermest, dels arbejdsformen, dels og nok mest, at vi har ændret på den normale kontekst på forskellig vis: tid, sted, eksterne samarbejder og mødet med elever fra andre skoler. Disse ændringer står centralt i projektet og har givet anledning til refleksion over, hvorvidt vi i højere grad kan

Klasserumskultur, inklusion og fraværskæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

flytte den daglige undervisning ind i nye rum med forestillingen om, at det skaber større motivation, bredere elevaktivitet og læring.

Campen som konkret event og det fysiske møde i netværket kan ikke stå alene, da det jo er dagligdagen, der mest af alt skal løftes, men den gejst, fællesskabsfølelse og det faglige engagement, der eksisterer på tværs af elever, lærere og ledelse i hele netværket er meget udviklende og bekræftende.

Værdien af nationale skolenetværker skal i nærværende rapport dog være en af vores mest centrale pointer. Skolenetværk, der kan etablere grobund for dybdegående samarbejde på ledelses- og lærerniveau, ligesom det på elevniveau giver en række didaktiske muligheder. Det gælder muligheden for på ledelsesniveau at arbejde med konkrete tiltag som hele tiden er tæt på ledelsen. Det er alt andet lige nemmere at formulere ledelsesudfordringer og udviklingspotentialer, når man tager udgangspunkt i et konkret samarbejde. På lærerniveau bliver skolenetværket relevant i forbindelse med efteruddannelse af lærerne, da et samarbejde vil give mulighed for at lærernes efteruddannelse bliver målrettet mod egentlige projekter og det vil give et bedre udbytte for både lærerne og for eleverne som efterfølgende skal undervises. På elevniveau kan udbyttet blive, at de svagere elever vil få bedre muligheder for at blive inkluderet i det faglige arbejde, da rammerne ikke altid vil være de samme og de svagere elever kan komme ud af deres hverdagsroller. De dygtige og ambitiøse elever får også plads i denne form, da de grupper der arbejdes med i skolenetværket er niveauopdelte og de giver nye udfordringer til de dygtige. Vi mener, det kan konkluderes at kvaliteten af skolenetværker ud fra et bredere sektorsynspunkt vil være fremmende for udviklingen af både ledelserne og undervisningen i gymnasieskolen.

8) Koncepter og anbefalinger

Igennem vores evalueringer og fokusgrubeinterviews med både lærere og elever har vi erfaret, at særligt årsprøven på tværs af gymnasierne, den årlige camps samt den målerettede fælles efteruddannelse af lærerne alle har været meningsfulde og givet alle deltagere mange nye kompetencer og anderledes oplevelser med hjem.

a) Årsprøven på tværs af de tre gymnasier har været et særdeles spændende projekt på to niveauer. Det ene har været den private indkvartering af eleverne. Til trods for at vi befinder os i Danmark, så har forståelsen af, at vi ikke alle lever de samme liv, givet vores elever en fin indsigt i andre gymnasieelevers vilkår. Det andet har været opdelingen af elever i niveaudelte grupper på tværs af de tre gymnasier. Det har givet hver enkelt elev nye muligheder for at udfolde deres talenter, da de ikke længere befinder sig i den bås, de har fået indplaceret sig i deres klasse. Desuden har de skullet lære nye unge at kende samt sætte sig ind i deres måde at arbejde på. Fagligheden har af samme grund været høj, da eleverne har erkendt, at de har et ansvar i forhold til deres gruppe og de medstuderende som de ikke kender helt så godt som kammeraterne i deres klasser. For lærernes vedkommende har det været udviklende at møde fagkolleger fra andre gymnasier og stifte bekendtskab med anderledes måder at arbejde på. Noget er blevet til mere varige kontakter.

b) Den årlige camp har været en udtalt succes. For det første har indholdet på de to camps virkelig udviklet både elevernes faglighed og deres øvrige kompetencer som: kreativ problemløsning, evnen til at samarbejde samt deres evne til at bygge bro mellem fagenes metoder og indhold. Desuden giver eksterne konsulenter i funktionen som både dommere og vejledere eleverne en unik mulighed for at vurdere hvordan man arbejder professionelt med

Klasserumskultur, inklusion og fraværskæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

et specifikt område. En sidegevinst for elever og lærere er, at alle er samlet på et mindre område hvor man hele tiden er i nær kontakt med hinanden. Det betyder, at under det faglige arbejde har eleverne hele tiden lærerne tæt på og i frirummene bliver det naturligt at for eleverne at finde sammen om sociale aktiviteter på tværs af skolerne.

c) Den fælles efteruddannelse af vores lærere har været en spændende udviklingsfaktor, da efteruddannelsen har været målrettet de projekter der skulle arbejdes med i det kommende semester. Efteruddannelsen har bestået af en kombination af eksterne oplægsholdere samt videndeling og udvikling af undervisningstemaer og materialer til det næste semesters projekt.

d) Vi foreslår, at UVM drøjer en smule ned på krav til seminardeltagelse, eksterne netværk og afrapporteringer undervejs, så selve projektet kan komme i centrum for arbejdet. Dog ser vi det som en kvalitet, at forskere følger projekterne, så vi som sektor kan få mere "sikker" viden om, hvad der virker.

e) Vi foreslår et helt konkret initiativ som består af et opfølgingsseminar vis indhold tænkes at bestå af en indføring i, hvordan man etablerer stærke og givtige nationale skolenetværk som udgangspunkt for større udviklingsprojekter på både ledelses-, lærer- og elevniveau.

f) Jf. ovenstående anbefaler vi en bredere brug af skolenetværk på et dybdegående niveau, hvor ledere planlægger, organiserer og videndeler på tværs, lærere tilrettelægger fælles forløb og lader elever møde hinanden i det virtuelle rum, elever, der reelt kommunikerer og mødes på tværs af skoler.

BILAG 1: Revolutioner, et fælles forløb i historie (eks. Fra Slagelses del af forløbet)

Undervisning i revolutionsåret 1848

Opgaven de næste 3 lektioner bliver at *designe en undervisningslektion om revolutionsåret 1848* til jeres netværksklasser i Århus og på Sankt Annæ.

Parallelt med jer forbereder Sankt Annæ undervisning om Amerikanske Revolution 1776 og Århus undervisning om den Franske Revolution 1789. Dette undervisningsmateriale skal I selv arbejde med på SG lige inden jul, mens netværksklasserne arbejder med jeres.

Formålet med projektet er:

- At opnå indsigt i de konkrete former, som revolutioner havde i Europa og USA.
- At formidle historisk viden på en relevant og interessant måde.

Processen:

1. Gør jer klart, hvad det er jeres ”elever” skal lære om revolutionsåret 1848.
2. Brainstorm på muligheder for formidling: Oplæg, tekster, lektier, kilder, arbejdsspørgsmål, skuespil, tegninger...
3. Læg en plan for undervisningslektionen. De andre skoler har 90 minutters lektioner.
4. Udform lektionen og lav et program (inkl. tidsplan).

DEADLINE: 18. NOVEMBER 2013 KL. 12.10

Krav:

- Der skal være aktiverende elementer i undervisningen - det må altså ikke kun være et oplæg og der kan selvsagt ikke være en tavlegennemgang.
- Der skal bruges flere forskellige medier (fx tekst, lyd, video, billeder, screencast...)
- Der skal indgå både lærebogstekst og kildearbejde i lektionen (husk lektier!)
- Der skal være en konklusion på lektionen: Hvad skal jeres ”elever” have lært. I kan jo her overveje, om der skal foreligge et produkt.

Form:

- I afleverer programmet (inkl. tidsplan) lektionen på *lectio* (historiekonferencen 2k hiA).
- Tilknyttet til programmet skal være det materiale, som skal anvendes (pdf, word, links..).

Forslag ressourcerum:

Bryld, Carl-Johan; ”Revolutionernes epoke 1776-1848” i *Verden før 1914*. i-Bog. Systime. URL: <http://ibog.verdenfoer1914.systime.dk/index.php?id=91> (Kapitlet er offentligt tilgængeligt)

Tema om ”Vejen mod Grundlov og demokrati 1830-1849” fra www.danmarkshistorien.dk. URL: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/vejen-mod-grundlov-og-demokrati-1830-1849>

Tilføj selv flere – også gerne titler på bøger

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

BILAG 2: KampagneCamp 2013

Program for KampagneCamp 2013

Mandag den 29. april

10.00 – 11.00	Ankomst og indkvartering – kaffe og brød
11.00 – 11.30	Velkomst og icebreaker
11.30 – 12.30	Oplæg om grundlæggende kommunikationsteori ved Peter Andreas/Kaare Grundtvig
12.30 – 13.15	Frokost
13.15 – 13.30	Samling i grupper med mentorer
13.30 – 15.30	Gruppearbejde – Afgrænsning af opgave og fastlæggelse af strategi
15.30 – 16.15	Oplæg om kreative virkemidler og ideudvikling ved Peter Andreas
16.15 – 18.30	Gruppearbejde: Grundlæggende kreativ ide
19.00 – 20.00	Aftensmad
20.00 -	Socialt samvær med mulighed for at fortsætte gruppearbejde

Under alle gruppearbejder foretager Kaare Grundtvig og Peter Andreas omvandrede 'pit-stops' og giver sparring til grupperne. Læreren giver også faglig sparring og hjælper med at få samarbejdet i grupperne til at fungere.

Tirsdag den 30. april

7.30 – 8.30	Morgenmad
8.30 – 9.00	Oplæg om medieinstrumentalitet ved Peter Andreas/Kaare Grundtvig
9.00 – 12.30	Gruppearbejde: Fra ide til produkt
12.30 – 13.15	Frokost
13.15 – 14.00	Oplæg om præsentation og formidling ved Peter Andreas/Kaare Grundtvig
13.30 – 18.00	Gruppearbejde: Kreativ eksekvering
19.00 – 21.00	Festmiddag og underholdning
21.00 -	Socialt samvær med mulighed for at fortsætte gruppearbejde

Under alle gruppearbejder foretager Kaare og Peter omvandrede 'pit-stops' og giver sparring til grupperne. Lærerne hjælper i det omfang det er muligt i forhold til deres program for dagen.

Onsdag den 1. maj

7.30 – 8.30	Morgenmad – pakning og check ud fra værelserne.
8.30 – 9.00	Morgensamling og afsluttende peptalk
9.00 – 10.30	Gruppearbejde: Kreativ eksekvering: Fremlæggelse af kampagne for jury – fra ca. 9.30.
10.30 – 11.15	Juryen voterer Eleverne går rundt og ser hinandens kampagner og afgiver motiverede stemmer til elevprisen.
11.15 – 12.00	Præsentation af udvalgte kampagneoplæg og prisuddeling
12.00 – 13.00	Frokost

Briefs til KampagneCamp 2013: FÆLLESSKABER I KRISE

a) Fællesskaber eller mangel på samme i sociale medier

Problem: For stort netbrug skaber depressioner og sociale fobier. Eleverne tør ikke indgå i fællesskaber, der er "virkelige".

Alle unge med respekt for sig selv er på Facebook. De har også en profil på Twitter, måske også en på Instagram - you name it. Det er vigtigt at være på, hele tiden, så man kan følge med i, hvad vennerne laver, og vigtigst af alt; så man ikke bliver ekskluderet af fællesskabet. Men hvilken type fællesskab er de sociale medier?

Eksperter fastholder, at flere end 5.000 børn og unge er på lykkepiller i Danmark. Antallet af unge på anti-depressiv medicin er i voldsom stigning. Især unge kvinder er udsatte. I USA er eksperter begyndt at diagnosticere unge med FOMO (Fear Of Missing Out), og eksperter fastholder, at 40% af unge, især mænd, under 30 lider af FOMO. Den amerikanske psykolog og sociolog Sherry Turkle har igennem en lang årrække studeret, hvordan den moderne teknologi påvirker den måde, vi mennesker er sammen med hinanden på. Hendes påstand er, at vi er "connected, but alone". Når man kan være på hele tiden, og være sammen med sine venner uden af være fysisk sammen med dem, opstår der en ny form for ensomhed.

De sociale medier skaber mulighed for at man kan redigere den version af sig selv, man viser til verden. Men betyder det, at man bliver bange for, at være den, man er *in person*?

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

b) "Samfundet" som fællesskab

Problemet: Unge gider ikke engagere sig i politisk og socialt frivilligt arbejde

I en publikation fra Syddansk Universitet fra 2009 står følgende:

"I udlandet har Danmark et stort ry for at være et foreningsland. Rødderne stikker dybt. De kan spores tilbage til 1800-tallets store folkelige bevægelser, der indbefattede andelsbevægelsen, ungdomsbevægelsen, højskolebevægelsen samt arbejderbevægelsen inde i byerne. Især efter Anden Verdenskrig blomstrede de mange idrætsforeninger op, og de har den dag i dag en meget stor betydning for levevilkårene, både i byen og på landet."

I dag har nogle idrætsforeninger og politiske ungdomsorganisationer svært ved at skaffe frivillige til dels at deltage i foreningslivet og dels at fungere som frivillige ledere, mens andre ingen tilbagegang oplever. Især fodbold, kampsport og cykling har fået flere frivillige de seneste fem år, mens fx håndbold og badminton har fået færre frivillige.

Hvordan kan en idrætsgren tiltrække flere unge frivillige?

c) Internationale fællesskaber

Problem: For mange unge har nok i deres egen hverdag og for få interesserer sig for internationale problemstillinger.

Hvilken samhørighed føler I med resten af verden? Hvordan kan vi gøre fællesskaber som EU, NATO, WTO etc væsentlige for nutidens danske unge? Har det arabiske forår noget med os at gøre?

I Danmark har vi det godt med en stadig eksisterende velfærdsstat, men verden udenfor rykker nærmere og vi hører dagligt om krige og oprør i lande, der har en helt anden politisk dagsorden, end den vi kender fra Danmark. Hvordan skal vi forholde os til det og hvordan får vi flere danske unge til at gå ind i arbejdet med at skabe en bedre hverdag for unge der bor i en anden del af verden? Kan man tale om internationale fællesskaber i den sammenhæng?

På internationalt plan blev NATO skabt efter 2. verdenskrig for at sikre os imod en 3. Verdenskrig og sådanne internationale fællesskaber er vigtige for at fastholde et fælles fokus på fred i verden. Men er det overhovedet relevant med dette i dag? EU er et andet fællesskab, som er i vælten i disse år - målet med EU var, da det blev skabt, at sikre fred og velstand gennem samarbejde, men de fleste ser i dag kun EU som en platform for erhverv.

På nogle gymnasier i Danmark har man valgt at droppe Operation Dagsværk, da det viste sig, at eleverne ikke gad arbejde for udsatte i tredje verdenslande og blot tog sig en fridag. Hvordan mener I det forholder sig? Hvilke forhold ude i verden kan få dig til at bevæge dig op af sofaen. '

Klasserumskultur, inklusion og fraværskæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

Lærerevaluering KampagneCamp:

Følgende fremkommet på baggrund af fokusgruppeinterviews med campens deltagende lærere:

Skal gøres

- Større klarhed over lærernes rolle under campen. Fx afklaring af hvor meget lærerne skal blande sig/ikke blande sig i gruppernes arbejde. Fx er det nok vigtigt at de ikke selv kommer med ideer, men blot støtter og guider omkring de ideer gruppen kommer med
- "Kursus" i hvordan man er den gode coach og facilitator. Bevidsthed om, hvad der er særligt for coach funktionen i innovativt arbejde.
- Sikre at alle elever får navneskilt på og præsenterer sig i gruppen, så alle får sagt noget.
- At læreren sætter rammen for arbejdet, og understreger, at det er super vigtigt at overholde hhv ja- og nejrum, så man ikke springer den kreative fase over.
- Den ansvarlige lærer sørger for at der bredes papir, blyanter etc ud over bordet, så det er indbydende og klar til kreative ideer.
- Sikring af at eleverne bruger de idégenereringsværktøjer, Kaare præsenterer og ikke bare gør som de plejer. Vi undrede os alle over, at hans oplæg ikke endte med at de prøvede et par øvelser af. I det hele taget skal elevernes brug af oplæg sikres mere enten ved at konsulenterne lægger op til det eller ved at lærerne har til opgave at sikre at de bruger dem.
- Slides med anvisninger til, hvordan man kan coache og facilitere bedst, hvis arbejdet går i stå/hårknude. Slides'ne kan indeholde ideer til hvordan man giver deadlines, hvordan man sikrer at de bruger idé, hvordan man får dem ind i ja-rummet igen eller videre til nej-rummet etc.
- Det er vigtigt at vi benytter de begreber Kaare og Peter Andreas bruger, så vi er lidt bedre klædt på end vi var denne gang – måske en god idé, at alle lærere kender oplæggene lidt inden – har en oversigt over vigtige begreber/har modtaget slides'ne på forhånd.
- Lærerne skal i højere grad sikre at eleverne faktisk arbejder i hhv åbne og lukkede rum, når de skal det og ikke går for hurtigt til eksekveringsfasen fx ved at dominerende og hurtige elever beslutter hvad der fungerer før de overhovedet skal det.

Kan gøres

- Større bevidsthed i elevernes planlægning og rollefordeling i gruppearbejdet. Både så alle er med og så de fastholder sig selv og hinanden på en plan for arbejdet → det kan være en idé at arbejde med at eleverne i højere grad forstår, hvilke forskellige roller/funktioner et godt gruppearbejde beror på – der skal gerne være diversitet i kompetencerne i grupperne.
- Umiddelbar respons fra eleverne gik langt hen ad vejen på at det havde været lidt presset men sjovt. Måske de forskellige områder ikke var helt sammenlignelige på den måde at det kan være lettere at lave en kampagne over FB end over internationale fællesskaber eller samfundet som fællesskab – det ytrede nogle af eleverne i hvert fald.

Elevevaluering af KampagneCamp 2013:

Kort opsummering fremkommet på baggrund af fokusgruppeinterviews:

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

- Motiverende arbejdsform med kampagnen, særligt fungerede det godt med de eksterne reklamefolk
- Fantastisk at møde med eleverne fra de øvrige skoler
- Man kunne have haft mere tid undervejs
- Man bør som elev vide, hvilke kompetencer, der tæller undervejs – der skal også gerne være en større sammenhæng til det øvrige skolearbejde derhjemme

BILAG 3: Årsprøve 2013 – elevswap

Århus – Århus Statsgymnasium (eks. På program)

Tirsdag den 11.6.

12-12.30: Velkomst og frokost

12.30-13: Samling i grupper – udlevering og gennemgang af opgaveformulering

13-14.30: Vejledning efter plan

14.30-15.30: Oplæg af Anne Hübner fra VisitAarhus

15.30-16: Planlægning i grupper – opsamling af ideer fra oplæg

19.00: Fællesspisning på gymnasiet

Onsdag den 12.6.

8.00-16: Arbejde i grupper med vejledning, idegenerering mm. fra vejledere (se plan)

Torsdag den 13.6.

19.00: Fællesspisning på gymnasiet

Prøver ifølge vedlagte plan.

Frokost kan købes i skolens kantine onsdag og torsdag.

Evaluering: Swap

Fremkommet gennem skriftlig anonym evaluering. Er allerede fremsendt til Camilla Hutters.

Elever:

Generelt var eleverne glade for vores alternative årsprøve på trods af de åbenlyse udfordringer ved at skulle brande Slagelse. Overordnet kan kommentarerne samles således:

Positivt:

- At møde nye mennesker
- Samarbejde på tværs af skoler og med elever på sammen niveau og med motivation og engagement
- Udfordrende og anderledes opgave med frie muligheder for løsning
- Det tværfaglige og virkelighedsnære
- At få eksperter udefra med i processen og bedømmelsen
- Gode muligheder for vejledning

Klasserumskultur, inklusion og fraværskæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

Negativt:

- Kort tid til en kompleks opgave med mange "delmål"
- Flere savnede at være bedre forberedt inden swappen
- Svært at få alle fagene og de (uklare) faglige krav i spil
- At skulle brande Slagelse
- Der kunne have været mere tid – både i forhold til opgaven og til samarbejdet.

Udvalgte kommentarer:

- "Virkeligt fedt – grænseoverskridende på en god måde at bo med folk man ikke kender"
- "... det var meget svært at finde ud af hvad vi skulle og hvad jeres forventninger var."
- "Det bedste var effektiviteten i gruppen og friheden til at lave opgaven på egen måde"
- "... indholdet i årsprøven har haft overraskende lidt med årets pensum at gøre"
- "Spændende, krævende, anderledes, udfordrende, sjovt!"

Lærernes evaluering:

Generelt:

- Meget engagerede elever – mere end normalt - særligt ved årsprøver.
- Velfungerende med niveaudeling.
- Samarbejde på tværs af skoler skaber nye relationer og får nye talenter frem i eleverne.
- Lavere fagligt udbytte men godt udbytte i forhold til procesfærdigheder.
- To fag kunne være nok.
- Eleverne var generelt gode til at samarbejde og tage et fælles ansvar for blandt andet fællesspisning og facebookgruppe.

Om forberedelse og optakt:

- Mere koordineret optakt er nødvendig – særligt de sidste uger var forvirrende.
- Tidligere og mere realistiske krav – både til opgave og fag – er nødvendige.
- Behov for et bedre samarbejde mellem faglærerne – mere forpligtende opgaver til de faglige koordinatører.
- Skarpere deadlines fra ledelsen er nødvendige.

Selve swappen:

- Privat indkvartering eller indkvartering tæt på skolen fungerede bedst.
- Færre særfaglige krav vil give større udbytte i forhold til de almene færdigheder.
- Generelt velfungerede oplæg på trods af arbejdspress – næsten alle elever er godt med.
- Manglende forventningsafstemning og dialog mellem lærerne de enkelte steder giver problemer. Vigtigt med tid til et indledende møde. (Evt. i god tid inden swap).
- Det var vanskeligt at overholde tidsrammen – særligt i København, hvor eleverne fra Århus var meget trætte første dag.

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

BILAG 4: DebateCamp 2014

Program for DebateCamp 2014

Mandag den 2. juni

10.00 – 11.00	Ankomst og indkvartering – kaffe og brød
11.00 – 11.30	Velkomst og icebreaker
11.30 – 12.00	Videforelæsning ved Charles Morris om det første debateme
12.00 – 13.00	Frokost
13.00 –	Forberedelsestid hvor grupperne kan arbejde sammen. Hjælp fra erfarne debat dommere, der cirkulerer mellem holdene.
	Debatter: 'THW give each citizen below the poverty line two votes'
	Første 10 hold efterfulgt af næste 10 hold
19.00 – 20.00	Aftensmad
20.00 -	Socialt samvær med mulighed for at fortsætte gruppearbejde, hvor holdene arbejder på næste dags emne

Tirsdag den 3. juni

8.00 – 9.00	Morgenmad
9.00 – 10.00	1 times forberedelse til debat om 'Two votes' (anden side.) Find billede/filmklip.
10.00 – 10.45	Første 10 hold: Debatter om 'Two votes', alle hold skal inddrage et filmklip eller et billede i deres argumentation. Dette må max. vare 30 sekunder, og skal stå klar på 2 computere før debatten.
10.45 – 11.00	Pause
11.00 – 12.00	Næste 10 hold: Debatter om 'Two votes'
12.00 – 13.00	Frokost
13.00 – 14.00	Impromptu/uforberedt debat: Emnet afsløres en time før debatten
14.00 – 14.45	Første 10 hold: Debatter
14.45 – 15.00	Pause
15.00 – 15.45	Næste 10 hold: Debatter
16.00 – 18.00	Hygge og fri tid
18.00 – 19.00	Middag
19.00 – 20.00	Forelæsning ved Jakob Illeborg, globaliseringskorrespondent fra DR2 om emnet: Globalisering og udviklingslande.
20.00 -	Socialt samvær med mulighed for at fortsætte gruppearbejde

Onsdag den 4. Juni

8.00 – 9.00	Morgenmad – pakning og check ud fra værelserne.
9.00 – 10.00	Forberedelse til debatten om globalisering
10.00 – 10.45	Første 10 hold: Debat om globalisering
10.45 – 11.30	Næste 10 hold: Debat om globalisering
11.30 – 11.45	Pause, mens lærerne voterer

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Skabelon til evalueringsrapport, skoler

11.45 – 12.15	Afslutning, hvor det afsløres, hvilket hold der har rykket sig mest, hvilket hold der sammenlagt har klaret sig bedst, samt hvilket hold der havde den bedste team spirit!
12.15 – 13.00	Frokost
13.00	Afrejse fra Skælskør

Emner for DebateCamp:

- 1) This house would give each citizen below the poverty line two votes
- 2) This house believes that globalisation has more harms than benefits to developing countries
- 3) Der er flere ulemper end fordele ved sociale medier.